

Padnout let uplynulo od založení "Klubu československých alpinistů" v Praze. Kolik vzpomínek vstane, kolik dojmů a žití ze skalek a sněhů.

Poprvé byl jsem ve Vysokých Tatrách v létě 1919 s rodiči a bratrem. Měl jsem dvanáct let. Čtu ze svého tehdejšího deníku

"13. srpna. Na tento den bylo ustanoveno jít s vůdcem na Kamzičí Plesa a Šentjanské jezero. Vůdcem byl syn hajného. Bylo nás s vůdcem 9 a pan Vendulák nás provázel až k vodopádu Skoku... Pohled na vodopád je velkolepý. Všude mohutná skaliska a hory. Přes skály se řítí vodopád a pod ním je ještě silný příkrov sněhu. Ale nyní museli jsme jít nad vodopád. Vůdce pravil, že půjdeme po pravé straně vodopádu, ačkoli cesta vede po levé straně vodopádu. Museli jsme překročit sněhový příkrov, ale tatíček se toho bál, nebo myslel, že se můžeme probořit do sněhu. Ale když vůdce se smál, že nic se nemůže státi, šli jsme. Šťastně překročivše sněhový příkrov museli jsme se skoro strmo drápat po balvanech a skalách nad vodopád. Skákali jsme s kamene na kámen, přidržovali jsme se skal a balvanů a za chvíli se nám zdál pan Vendulák, který stál pod vodopádem a díval se na nás jako malá tečka.

Po balvanech a po kleči jsme přišli k jezeru nad Skokem. Je to jezero podlouhlé a jeho voda je velice čistá. Po všech stranách jezera a v celém údolí je nakupeno velice mnoho balvanů, přes které se musí skákat... Kudy jsme šli vůdce dával kamení na velké blavany, které znamenají značky. Z kámanů byla na jednom místě vystavena celá skoro mohyla... Po sněhu jsme se drápali na vrch, za nímž bylo Svatojánské jezero. Dlouho to trvalo, než jsme se po sněhu vydrápali. Já jsem již sklouzal dolů. Ale ml. David mě za kabát zadržel. Tak jsme se dostali až na vrch, na úbočí Štrbského štátu. Hned blízko nás dole bylo jezero Svatojánské (Šentiánské). Toto bylo zčásti zamrzlé, sníh a led plaval po vodě. Je to nejhezčí jezero z jezer v údolí Mlinice.

Když jsme se vraceli nazpět, vůdce si "čapl" na sníh na stráni a tak sjel dolů. Po něm jsem jel já, pak pán, který byl na tomto plesu, potom Jenda. Jenda jel velice pomalu, neboť se bál jeti. A tu na něho přiletěla prostřední holka

Davidova a teď se oba v jednom klubku váleli ve sněhu. Sl. D. sjela na bok, skoro dolů hlavou a Jenda hned za ní."

^{Tol.} Můj otec, který byl před rokem 1914 členem "Českého odboru Slovinského planinského svazu" a v knihovně měl klasickou horolezeckou Zsigmondyho knihu "Die Gefahren^{der} Alpen" ("Nebezpečí Alp") měl jistě oprávněné připomínky ke způsobům výstupu i sestupu. Tendy jsem je ovšem nechápal.

"Svatojánské pleso" nebo "Šentianské" podle maďarštiny je správně Capié pleso. Také mapu Tater nad Štrbským plesem jsem si tehdy amaloval. Topografie je na ní trochu fantastická místo "Váha je "Lava", Mlynický potok končí v "Újcsöbátó"... Ale tehdy jsem si nelámal hlavu ani s topografií, ani s názvoslovím Tater, k tomu jsem dospěl až později. První dojmy z Tater vryly se však hluboko do mé paměti. I když jsem pak odešel studovat do zahraničí a poznal Alpy, roku 1930 jsem se vrátil do Tater, tentokrát s lanem a cepínem ("piklem", jak jsme říkali).

Začal jsem chodit do hor se svým kamarádem z Brna, dr. Janem Gellnerem. Je od roku 1939 v Kanadě. Jeho rodinu zavraždili nacisté v koncentračních táborech. Později mým nejlepším společníkem na laně byl Jan Bezpruk^z ze Zvolena. Stal se též obětí fašistického teroru.

Co dobrých přátel jsem získal v Tatrách! Poznal jsem Fero Liptáka, předsedu Jamesáků, Oružinského, Mlynářčíka, Nedobrého, Škarvana, manžele Štáflovy, Veverku, Šimko, Zapletala, dr. Brüllu, sestry Bacsányiovy, chataře Palkoviče, Zamkovského, Kertésza, Fišku, bratry Tomčíky, Krupitzera, Poláky D browského, Stanisławského, Motyku, Gnojka, Karpiňského, bratry Bernadzikiewiczze, Szczępańské a další. Dosud jsem ve styku s B. Chwaścinským a W. Paryským.

Tehdy jsme chodili podle starého horolezeckého průvodce Komarnického "Die Hohe Tatra". Skromné nákresy stěn a hřebenů, ale fascinovala nás vzletná přídavná jména oceňující obtíže výstupů nebo krásu rozhledů. Byla to pro nás samozřejmost spjatá s romantikou skal a velehor. V zápiscích z oné doby čtu názvy převzaté z onoho průvodce, "Markazitky" místo Malého ládového, "Červená lávka" místo Priečného sedla, Sedlo Dubkeho a pod. Jánoškův průvodce nestačil na obtížnější výstupy a tak, když jsme dostali do rukou maďarské vydání Komarnického z roku 1926 a polského Chmielowski - Świerz "Tatry Wysokie" z téhož roku, pocítili jsme potřebu horolezeckého průvodce po Tatrách v češtině nebo slovenštině.

Začátkem 1933 jsem se obrátil na tehdejšího našeho nejlepšího znalce tatranské skály, Jána Oružinského. Odpověděl mně zatrpklým dopisem, že bohužel slovenští horolezci nemohou nám teď přispět v práci na horolezeckém průvodci. Psal: "Ten dorost, který jsem já vychoval a který ve svých 18 - 25 letech překonal všechny nejtěžší lezecké túry v Tatrách, je dnes bez zaměstnání a bez chleba. My členové je podporujeme. Živoří a toulají se od jedné chaty k druhé, od jednoho členu k druhému. Máme nutnější problémy. A ti, kteří by si to mohli dovolit z finančních důvodů, na Tatry shlížejí s opovržením."

V srpnu 1933 na Zbojnické chatě ^{jsem} se dohodli s inž. Otto Horským z Klubu alpinistů v Praze, že vytvoříme pětičlenný kolektiv, který se pustí do práce. Základem našeho průvodce měly být popisy v polském průvodci "Chmielowski - Świerz", který bychom doplnili o nové výstupy. Těch bylo mnoho.

Dříve však, než jsme si mohli rozdělit naši práci, pražské kamarády stihlo neštěstí. Na spodních plotnách "Haeberleinky" Ostrého štítu se zabil inž. Václav Hejl, inž. Horský a Goldberg se zranili, Horský velmi těžce. Tak jsme zůstali dva, přítel Jan Gellner a já. Nakladatelství "Orbis" se uvolilo vydat horolezeckého průvodce, pět dílů v pěti letech. V roce 1935 vyšel I. díl (Kriváň - Sedlo pod Čubrinou), v letech 1936 až 1938 díly III., IV. a V. Druhý díl (Íla sedlo - Váha) již nevyšel. Za okupace všechny knížečky šly do stopy.

V interviewu z roku 1937, komu vděčíme v první řadě za průvodce, jsme odpověděli: "Pracovníkům nakladatelství Orbis. Vydali v tisících exemplářích letáky, upozornění, inserty. Leží jim ve skladě skoro 1700 z 2000 vydaných vytisků I. dílu, skoro 1700 z 2000 III. dílu. Přesto vydávají dál IV. díl. Jistěže průvodce jim nevynáší jako nevynáší nám. Přesto vydávají dál. Myslíme, že to už není obchod, ale láska k věci, která se u nakladatelství zřídka vyskytuje. Bude nás těšit, dočká-li se Orbis aspoň za několik let odměny."

Tehdy jsme měli ve smlouvě s Orbisem dojednaný honorář teprve z každého prodaného výtisku nad 400. Samozřejmě jsme tehdy nemohli dostat ani haléř. Skoro tisíc tištěných stran, asi devadesát náčrtů, čtyři mapky...

Po osvobození ^{roku 1947} vyšlo druhé doplněné vydání, kompletních pět dílů ve dvou svazcích. Tehdy kamarád Gellner byl již od 1939 v Kanadě. Poslední třetinu knihy jsem dokončoval sám. Druhé vydání bylo rozebráno, a proto 1956 Sportovní a turistické nakladatelství v Praze vydalo další nově zpracovanou knihu, celkem třetí v pořadí "Vysoké Tatry pro horolezce".

A uplynulo opět dvacet let. Naše horolezectví v Tatrách, v evropských a světových velehorách dosáhlo za tuto dobu velkých úspěchů. Nesmírně pokročila lezecká technika. Vycházejí rozsáhlé monografické horolezecké publikace o Tatrách slovenská "Vysoké Tatry" Arno Puškáše a polská Witolda Paryského. Pocítila se však opět potřeba praktického průvodce klasického rázu. Byl jsem počtářa důvěrou Československého horolezeckého svazu zredigovat přepracované vydání c třech dílech. Pomáhají mně MUDr. I. Rotman z Děčína a J. Levý z Úval. Díky dobrým pramenům knížka se nám snad podaří.

Již nepracujeme bez honoráře jako při prvním vydání. Ale největší odměnou je vědomí vykonané práce. Vždyť i ty knížечky přispěly k rozmachu našeho tatranského horolezectví.

Seděl jsem před několika lety u stolku za Zbojnickou chatou. Nádherné počasí, ostře se rýsují zuby východního hřebenu Bradavice a Skrinicových věží. Vedle mne a v trávě horolezci vaří čaj, suší lana. Na stole náš průvodce, rozevřený, vidím pečlivé záznamy červenou a zelenou tužkou.

Náhle má sousedka, asi studentka, zavolá: "Václave, hoď
mně sem toho Kroutila!" Srdce se ve mně zastavilo. Pak
však takové hřejivé teplo mně zaplavilo nitro. Vděčně jsem
vzhlédl k drahým horám. Ten okamžik, to byla ta nejkrásněj-
ší odměna.